

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1931. Št. 1.

Posamezna številka 2 Din.

Srečno novo leto!

Ko bi na novoletno jutro prišel angel iz nebes in bi se postavil k vratom župne cerkve in bi zaklical našim župljanom: »Pridite vsi in povejte svoje želje, za novo leto Vam prinašam izpolnitev vseh Vaših želja.« Kaj bi pač vse pravili pred angelom?! Koliko želja in kako različnih bi slišal! Pa ko bi ta angel rekel: »Vsak naj pove le eno željo in ta mu bo izpolnjena,« večina bi bila v zadregi, kaj naj poželi, katera naj bi bila tista največja želja, za katere uresničenje bi najbolj prosili. Pa vendar kaj bi prosili? Nekateri želje bi bile morda zelo skromne, kdo bi si želel morda le dobro službo, drugi zdravja, tretji miru v družini, zopet drugi sreče v trgovini, obrti ali industriji . . . Pa vzemimo, da bi angel poklical vse tiste, ki bodo v letu 1931 šli v večnost in bi jim rekel: »Vi zaznamovani smrti v letu 1931, povejte mi tisto željo, ki želite da bi se vam izpolnila v letu Vaše smrti in izpolnjena vam bo. Kaj bi prosili ti kandidatje smrti? Prepričan sem, da bi vsem tem, ali vsaj ogromni večini, izginile ob tej vesti vse posvetne želje. V zarji smrti postane vse posvetno ničevno, prazno in malovredno! Iz vernih src bi gotovo privrela iskrena želja: Ah, milosti božje ob smrtni uri!

Okrog 60 je vsako novoletno jutro letnih smrtnih kandidatov v naši župniji. Koliko želja imajo ti ob novem letu, a na smrt misli redko kdo!

Kateri so zaznamovani, sam Bog ve; gotovo pa je, da pride za vsakega izmed nas tudi novoletno jutro, ki bo zadnje v našem življenju . . .

V senci te misli želim vsem župljanom mnogo, mnogo milosti božje v novem letu! V resnici milostipolno novo leto!

Da bi radi in v obilni meri zajemali iz studenca milosti! Da bi kakor žejen jelen po pijači hrepeneli po Kruhu življenja, da bi se množile vrste pri obhajilni mizi — —! Zlasti možje in fantje — —! Mož, mož, v resnici res katoliških mož, mož po srcu Gospodovem, teh bi si želel videti mnogo pri obhajilni mizi v letu 1931!

Milosti polno leto brez greha! Da bi nehalo bogokletstvo, preklinjanje Matere Božje! Da bi rastel med nami čisti rod, da bi ponehalo nečisto in pohujšljivo govorjenje po tovarnah in delavnicah — —! Da bi prenehalo pijančevanje, prepiri po družinah, grešna znanja — —! Ah, koliko želj bi imel — —! Saj jih ni mogoče naštet! A vse se strinjajo v eni želji: **da bi vsi rastle v milosti božji** — —!

»To je pa malo«, bo morda kdo rekel, »če nam želi samo milosti božje, človek pač ne živi samo od milosti, mi pač nismo angeli, potrebujemo tudi vsakdanjega kruha!« Res je to! Tudi kruha, denarja, obleke, stanovanja, zdravja in še mnogo drugih reči potrebujemo. Tudi tega želim, a vse to je prazno in ne prinese sreče, če ni milosti božje! Zakaj večno veljavne so Gospodove besede: Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice in vse drugo vam bo pridejano — —. Sreča, sreča src, sreča narodov, raste samo v Bogu in njegovi milosti!

Človeštvo pogosto samo sebi ubija srečo v svetu ravno radi tega ker je ne išče v Bogu in evangeliju, ampak samo v svetu in uživanju!

Francoski pisatelj Anquetil je spisal knjigo »Satan voditelj plesa«. V prvem poglavju razmotriva o umetnosti srečnega življenja. Tu slika, kako človeštvo samo sebi uničuje srečo. Navaja kako uničujejo amerikanci rdečkožce, angleži domačine v kolonijah, francozi črnce itd. Tako pripoveduje, kako je dal francoski major Gerard pomoriti samo v enem kraju 2500 domačinov; ko so bili morilci trudni morije neoboroženih ljudi, so hoteli priklicati zverine, da bi jim pomagale moriti. Privezali so desetletno deklico vrh mravljišča kot vabo, da bi s svojim vpitjem priklicala leve. Celo noč je otrok vpil v groznih mukah in šele proti jutru umrl obgrizen od mravelj, a levov ni bilo, ki bi bili pokazali, da so ravno tako krvoločni kakor francoski vojaki — —. Svoj čas so Rusi 5000 mirnih Kitajcev potopili v reki Amur — —. Dalje pripoveduje, kako so francoske kolonialne čete vjete nemške vojake pogosto najprej oskrunile in jih šele potem milostno ustrelile — —. Nato navaja, kako razkraja človeško srečo nenravnost v spolnih vprašanjih. Nesramna gledališča, luksurijske pojedine, nesramne ženske, požro milijone in milijone, pri tem pa milijoni žive v pomanjkanju — —. Uživanjaželjnost uničuje v strašni meri ljudsko srečo. Plesni demon se ne sramuje prirejati plesov celo na grobiščih svetovne vojne, tako prirejajo Francozi ples na Hartmannsweilerkopf, kjer počiva 2000 Francozov in 3000 Nemcev. Po francoski reviji »Revue modiale« navaja dobesedno: **»Te vrste ples je neke vrste spolnega užitka. Tango, šimi, java, foxtrott itd. so plesi za mornarje in beznice po pristaniščih** — —. Vsako leto umrje 150.000 (reci stoinpetdeset tisoč) Francozov vsled strašne spolne bolezni sifilis — —. Velik del teh boleznih pade na rovaš — plesov — —! Nato navaja Anquetil nemooralnost dnevnega časopisja, ki sme javno vabiti k »svoobodni« ljubezni. In zato pravi, »ni čudno če raste kriminaliteta, da je vedno več zločincev, tatov, morilcev in človeških propalic — —.«

Ko Anquetil tako popiše nemoralnost in nesrečo takozvanega modernega človeka, pa pravi: »Reči moramo, da tu ni sreče. In kje je sredstvo, da se doseže? Treba se je zopet obrniti k veri! Nauk Kristusov je temelj sreče!« Tako piše Francoz, ki sam ni kaj posebno veren, a skušnja in zgodovinska dejstva so ga pripeljala do tega spoznanja.

Iščimo torej najprej Kristusa, njegov evangelij, njegovo resnico, njegove milosti in vse drugo nam bo pridejano. Zato: najprej milosti polno novo leto in sreča sveta nam bo pridejana!

Razširjajte „KRANJSKI ZVON“!

Prof. Watzl.

Več smisla za družino!

Kar je za človeško telo in njega zdravje celica, to je za narod, državo in človeštvo družina. Dobra, vrla, krepostna družina je poleg milosti božje najjačja podlaga sreče, časne in večne. „Otroci luči“ upoštevajo to premalo ali vsaj toliko gotovo ne kakor otroci sveta, ki se na vse načine trudijo, da razkristjanijo družino. In uspehi se že kažejo: splošna vsestranska pokvarjenost je vedno večja in večja, globoke vernosti in trdne kreposti, ki bi prenesla vsako preskušnjo, je čedalje manj.

Temu žalostnemu in tako zelo kvarnemu propadanju družine so pa često krive tudi družine same in njih posamezni člani, ker imajo premalo smisla za družino, se vse premalo zavedajo dalekosežnosti in važnosti družinskega življenja. Zato: več smisla za družino!

Najprej in najlože to obrazložim, če primerjam družinsko življenje polpreteklega in sedanjega časa. — Kako malo je družin, ki bi še imele skupno večerno molitev s sv. rožnim vencem! V takozvanih boljših družinah je ta lepa navada skoroda izginila, a izginja tudi med rokodelskimi in kmečkimi družinami. Ni toli potrebnega blagoslova božjega, ki ga Gospod Kristus posebno obeta skupni molitvi, ni pa tudi nobenega nadzorstva nad posameznimi člani družine: ne oče, ne mati ne vesta, kje so sinovi, hčere, posli (katere po stari in dobri, lepi navadi tudi štejejo k družini v širšem pomenu). Samim sebi prepuščeni gredo svoja pota: noč pa ima svojo moč! Kaj pomaga možata pobožnost očetova in nežna ljubezen materina, če pa ni otrok, ki bi ju videli sklepati roke in inoliti Boga! In otroci, zrastle v takih družinah, nimajo več smisla za skupno družinsko pobožnost, ko so si potem sami ustanovili družino; otroci te družine pa navadno sploh nimajo smisla niti za osebno pobožnost. — Koliko je bilo v prejšnjih časih družin, ki so skupno tudi prejemale sv. zakramente; le neobhodno potrebni so ostali doma, drugi pa šli skupno k službi božji in k mizi Gospodovi. Tak zglede je ne samo vlek, ampak vžigal! Danes je ta lepa navada skoraj izginila, a družinam v korist gotovo ne! — Božični in velikonočni prazniki so bili kedaj kar družinski prazniki in veljalo je za neotesanost ter razžaljenje, ako kdo nalašč ni bil pri božičnem drevescu ali na velikonočno jutro pri mizi, ko sta oče ali mati delila „žegen“. Danes? Doma božično drevesce, ker je tako še moderno ali kot spoštovanje starega družinskega izročila, manjka pa tu očeta, tam sinov, drugod hčera: vsak ima „nujen“ opravke, da se odtegne, a prišedši prepozno domu se seveda ozira po — darovih. Čisto nekaj navadnega in vsakdanjega je skupen obed, pri katerem pa so kedaj morali biti vsi člani družine navzoči. Pametno! Čez dan so šli vsak po svojem poslu in opravilu, k mizi pa so prišli vsi skup ter se vsaj tako zavedali, da so iz „istega gnezda“, da povem po domače. Pa tudi pomenili so se marsikaj potrebnega in zabavnega. Sedaj pa gostilna in vinski bratci le prečesto razbijajo to lepo celokupnost: oče popiva v eni gostilni in pride prepozno domu, postana jed mu seveda ne diši, vinsko razdražen se krivično krega nad materjo in gospodinjo — pustimo opisovanje nadaljnjih često zelo nekrščanskih prizorov. Pa naj potem oče zahteva, da mora biti družina skupaj, če sam daje ponovno ali celo redno take slabe zglede? Sinovi seveda delajo tudi tako, in če začno uhajati še hčere, ne da bi povedale, kam gredo in kje bodo, je družina pošteno razbita. Vzrok temu pa je često tista prevelika lakota po zabavi. Samo zabava in zabava za vsako ceno! Prosim vas, kakšna zabava pa naj je dolgotrajno sedenje v zakajenih, dima polnih gostilniških prostorih? Če delajo to samci, brez pravega doma, bi se še dalo kako razložiti in vsaj deloma opravičevati, ampak če delajo tako družinski očetje, ki imajo dom in družino in prijetno, udobno urejeno življenje: kako naj se opraviči to? to se pravi razbijati družino!

Seveda treba v družini medsebojnega potrpljenja ter resnične, krepostne, ne zgolj počutne ljubezni. Ako mož zapravlja denar, morebiti težko prisluženi denar: težko ga bo imela žena rada, svetnica bi morala biti! Ako pa žena na možu ne najde „dobre dlake“, ampak le venomer raglja in piha: težko bo mož vse to potrpel, svetnik bi moral biti! Pa naj najdejo otroci v taki družini lepih zgledov in prijetne domačnosti? Kako naj bodo radi doma, kako naj cenijo družino?

Glejte: samozatajevanje in potrpežljivost, oboje prepojeno z odkritosrčno ljubeznijo, pozidano na božji ljubezni, to ohranjuje družino! In če ni kdo toliko veren, da bi imel vse te kreposti po milosti, saj toliko pameti naj ima in se zato premaguje, da ne bo z razbijanjem družine škodoval narodu in državi! Saj smo tako zelo skrbni za narod in državo: torej!

Sv. Družina, daj našim družinam več smisla za družinsko življenje ter za to potrebne kreposti!

Blagoslov otroka.

Nemški časopis »Hochwacht« piše v svoji številki z dne 13. avg. 1924, takole: »Pusto in prazno je v najlepši hiši, če manjka v nji smeh in jecljanje otroka. Šele otrok spolni zakon in njegov prihod v mlado družino je največjega npravnega pomena za starše. Za mnoge je to pričetek novega življenja, pa novo pridobljena čast očetovstva in materinstva oplemeniti starše. V najbolj trdih prsah se ob pogledu prvega otroka vzbude mehka čustva požrtvovalne ljubezni in s ponosom očetovstva se vzbudi zavest velike odgovornosti. Marsikak mož se otroku na ljubo odpove starim razvadam, postane bolj soliden in varčen. V možu raste z otrokom spoštovanje do žene, — mož in žena — oba postaneta po otroku tesneje zvezana, postaneta bolj domača, sta raje doma in se učita »biti srečna v ozkem krogu domače družine.«

Otrok je blagoslov božji staršem, z njim se rodi v družini dosti truda, trpljenja in odgovornosti, a še več sreče. V vseh narodih, ki niso moralno propadli, živi prepričanje, da pomenja prihod novorojenčka v družino blagoslov za očeta in mater. Kjer živi še nekoliko poštenosti v narodih, tam spoštujejo zakonsko mater, in čim več otrok ima, tem večje spoštovanje uživa.

Toda danes v marsikateri družini ne smatrajo več otroka za blagoslov božji, ampak samo za breme, za nepotrebno in nadležno breme... Strah pred otrokom je znak modernega zakona brez vere in brez morale.

Poznal sem mlado poročeno ženo. Imela je dva otroka, dečka. Starejšega je ljubila in negovala z vso strastjo in ljubeznijo; poljubov ni bilo nikdar dovolj, vodila ga je s seboj na promenado v dragocenih oblekah; nanosila mu polno igrač; skratka: bila je ponosna na njega in ga je razvajala na vse mogoče načine. Mlajšega pa ni pogledala, nikoli poljubila, zanemarjen je živel pri stari materi v kuhinji, kakor kako cigansko dete — —. Pa so vprašali mater zakaj tako dela, zakaj nima rada tudi mlajšega, pa je odgovorila: »Ta ne bi bil smel priti na svet.« Ah ti bestija...!

Nekoč je prišla k meni mati, dobra mati številnih otrok, pa se je zjokala kot dete pred menoj in jokaje pripovedovala: »Ah, vse me zaničuje, dame se mi posmihajo na ulici, starejše hčerke me zaničujejo, ker imam toliko otrok in ker bo zopet prišlo dete na svet — —! Ah ti bestije!

Z enim ali dvema otrokoma se postavljajo, so ponosni na svoj greh; pa ko bi vsaj molčali, a zaničujejo še pošteno mater!

Spoštujte mater! Spoštujte mater številnih otrok, zakaj to je poštena mati!

Več ljubezni do otroka, ne pa strahu pred otrokom! O tem bomo še govorili!

Kriza.

Kriza! Povsod danes slišimo to besedo. Ko odpuščajo delavce iz tovarn ali omejujejo delo in zaslužek, se izgovarjajo podjetniki s „krizo“; ko stare trgovske hiše napovedujejo konkurz ali poravnavo, se kot vzrok navaja „kriza“; ko obrtniki ne dobe dela in ne plačila za svoje delo, jih mnogi tolažijo s „krizo“; ko kmet z žalostjo gleda doma svoje bogate pridelke, ki jih niti za mal denar ne more spraviti v denar, zopet tožno ponavlja: „kriza je kriza...“

Ko tako danes vse govori o denarni in gospodarski krizi, naj o krizi izpregovori še naš list. Toda ne o gospodarski krizi, ampak o krizi našega življenja, ki je neredko tudi vzrok gospodarske krize...

Pred kratkem pride nekaj krepkih fantov delavcev h kmetu v okolici Kranja prosit jela in dela. No, dobrodušni kmetski mož sicer ni nujno rabil tujih delavcev, a fantje so se mu smilili, pa jih je pridržal in jih vzel s seboj v gozd snažit in stelo kosit. Ko se je pa po kratkem času oddaljil od svojih delavcev, so ti obesili svoje kose in drugo orodje na drevje in jo popihali preč. Ko se jo mož vrnil, ni bilo o delavcih ne duha ne sluha...

Pred nedolгим časom so nekje tožile delavke, kako slabo zaslužijo, da skoro ne zaslužijo za hrano in stanovanje. Pa pravim: „Pri N. N. v Kranju rabijo služkinjo, 300 Din bo imela mesečne plače, pa še vse prosto; katera hoče iti tja, takoj dobi delo in zaslužek.“ „Tisto pa ne, to pa ne,“ so se oglašale, „služit pa ne, služit pa ne... raje stradam, kakor da bi šla služit...“

Poznal sem delavko, ki ni zaslužila kaj prida, pa je bila oblečena kakor kaka hči iz premožne meščanske družine. Čudil sem se, odkod dobi za vse to denar... Pa mi je nekdo pojasnil to skrivnost tako le: „Strada, ne privošči si niti najpotrebnejše hrane, samo da si more kupiti lepo obleko...“ Ko jo radi tega ob priliki pokara dobra oseba, ji odgovori: „Obleka se vidi, v želodec se pa ne vidi...“

Kmetje danes morda še najbolj upravičeno tožijo o „krizi“, toda poleg gospodarske krize se oglašajo na kmete druga kriza, ki je morda še bolj nevarna, kakor ta.

Ponekod vidimo po okolici Kranja, da imajo doma služkinje, hčere, kmetske hčere pa hodijo v tovarno. Molsti krave, kidati gnoj se sramujejo pristna kmečka dekleta.

Poleti sem nekje gledal kmečko dekle na polju. V kratkem krilu, v svilnatih nogavicah, v šolenčkih — kakor kaka spaka sredi polja! Ko je kopala z motiko, se je videlo, da se dela sramuje in da bi najraje videla, da je nihče ne opazi pri delu...

„Če išče kmet služkinje za krave in prešiče, težko jo dobi danes, ko hoče velik del služkinj igrati le vlogo „gospodične...“ Delo v hlevu in pri prešičih se jim zdi sramotno... Tako „notri“ bi že delale, parkete že še „biksale“, likale in prah brisale, delo kake nobel hišne, to bi še prevzela, dela dekleta, in posebno kravje ali prešičje dekleta, to pa ne, to pa ne, oh brrr...“

Oh, te beraške noblese, koliko je je!

Kako smešno je, če kmetič toži o gospodarski krizi, njegove hčere pa hodijo kakor kake mestne gospodične v obleki, ki je pač le za promenado, ne pa za delo...

Kolikokrat vidimo, da silijo v srednjo šolo revni starši netaletirane otroke, da bi postali „osposki“; pa iščejo podpor in se sami žrtvujejo preko svojih zmožnosti, da izrede morda kakega napol izšolanega človeka, ki ni potem zmožen ne za gospoda, ne za obrtnika in ne za kmeta...

In ves način našega življenja, ali ne kaže ta nekake krize? Vse preveč raznih užikov, dragih zabav, veselice išče rad sedanjí svet, ki bi si jih z ozirom na svoje gmotno stanje ne mogel privoščiti in brez katerih bi sicer kaj lahko živel!

Če poslušam to tarnanje o slabih časih, o krizah in podobnem, mi nehote uhajajo misli na otroška leta. Kako smo bili veseli, če smo imeli vsaj črn ali koruzen kruh, kolikokrat ga, nismo po cele tedne niti poduhali. Ko smo

hodili nad eno uro daleč v šolo, pa smo dobili doma v torbo za kosilo kos žganca, meso je pač prišlo na mizo le za božič in veliko noč, pa smo vendar rastli in zrastli in ni bilo toliko tarnanja o slabih časih kot danes pri polnih loncih mesa...

Mislím, da ne bo nihče zameril, če malo opozorím na to, kako skromno smo včasih živeli, pa smo bili bolj zadovoljni, kakor smo danes. Neprimerno svet splošno danes boljše živi glede stanovanja, hrane in obleke, kakor pa smo živeli pred 30 ali 40 leti. Gotovo pa je, da se danes nič bolj srečnega ne počuti svet, kakor se je takrat.

To je po mojem danes velika kriza! In proti tej krizi se je tudi treba boriti, če hočemo ustvariti srečo v svojem narodu.

Treba je pač več skromnosti, več zadovoljnosti v malem, več ljubezni do dela, manj namišljene gosposčine, manj beraške noblese! Tudi brez svilenih nogavic, brez gumijastih čevljev, brez dragocenega kožuha, brez pečenke, brez kina, brez buteljke in brez torte je lahko človek srečen, če zna biti z malim zadovoljen.

In v tem oziru bodo pač morali naši starši začeti z drugačno vzgojo svojih otrok! Treba bo več vzgoje za odpoved, za zatajevanje, za skromnost v jedi in obleki!

Demokratizem se danes neredko kaže v tem, da hočejo revni delavski in kmetski sloji v vsem življenju posnemati bogatejše stanovce. In ravno pri otrocih se to pogosto opaža, da delavski in kmetski starši skušajo svojim otrokom vse kupiti, kar imajo otroci premožnih staršev... Otroci so pogosto že tako razvajeni, da kar zahtevajo od svojih staršev isto obleko, isto hrano, iste igrače, kakor jih vidijo pri otrocih premožnih staršev in njih roditelji se temu poželjenju ne znajo ustavljati, ampak se preko svojih zmožnosti žrtvujejo za to, da ustrezajo željam svojih otrok...

Otrok se mora v mladosti učiti omejevanja v svojih potrebah, biti z malim zadovoljen, zavedati se mora, kako težko je očetu oskrbeti najnujnejše potrebščine.

Seveda omejevanje v potrebah, zatajevanje ni potrebno samo za one, ki si kaj več privoščiti ne morejo, ampak za vse. Vzgoja v skromnosti in v odpovedi mora biti ravno tako v bogati družini doma, kakor v revni. Kako je že rekel amertški milijarder v svojih spominih? „Največja nesreča za človeka je, če pride bogat na svet in se zaveda, da je otrok bogatih staršev...“ Razvajeni in razcartani otroci, ki se ne uče premagovanja, ki se zanašajo samo na bogastvo svojega očeta, ne bodo v življenju nikoli nič prida! Veliki možje rastejo le v družinah, kjer se uče že od mladega odpovedi, zatajevanja, skromnosti, trdega in resnega dela...

Ko se danes povsod poje pesem o demokraciji, bi bilo pač želeli, da bi rastel demokratični duh posebno v tem, da bi se premožni sloji približali v svojem življenju in svojih potrebah manj premožnim stanovom, da bi njih razkošni način življenja ne vzbujal v delavnih stanovih poželjenja in posnemanja... Posebno pri otrocih naj bi se ravno v tem izravnala socialna razlika, da bi se v svojem življenju in v svojih potrebah približevali delavskim in kmetskim otrokom, To bi bila dvojna korist. Otroci bogatejših slojev bi se učili skromnosti, zadovoljnosti v malem, bi okušali vsaj nekoliko več trdote življenja, otrokom revnih slojev pa bi ne vzbujali poželjenja po nedosegljivih potrebah...

Če je danes bajtarskih gospodičen neredko sram ribati, opravljati umazana kmečka dela ali služiti za deklo, naj jim skušajo danes mestne gospodične, če tudi imajo maturo ali univerzo, dajati lep zgled v opravljanju domačih gospodinjstkih del. To je najbolj častno za mestno gospodično, če si zna opasati tudi predpasnik iz žakljevine in ribati pode in pomivati kuhinjsko posodo...

Torej več ameriške demokracije, več skromnosti, več zatajevanja, pa bo gotovo tudi manj „kriz“ med nami.

Župnija Kranj.

Oznaniła za januar

1. **Obrezovanje Gospodovo, novo leto**, sv. maša ob 6. z enim blagoslovom, ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma, pop. ob 2:30 pete litanije M. B.

2. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

4. **Ime Jezusovo, prva nedelja v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom, pred sv. mašo skupno sv. obhajilo za mladeniče in može, ki imajo v soboto in ta dan pri vseh spovednicah prednost. Pop. ob 2. ura molitve — 5. ura — in pete litanije presv. Srca Jezusovega. **Po litanijah je shod za dekliško M. družbo.**

Popolne odpustke za sebe, ali pa za verne duše v vicah more to nedeljo ali pa v osmini prejeti vsakdo, ki prejme sv. zakramente, je navzoč pri sv. maši in moli v papežev namen.

6. **Razglašenje Gospodovo, Sv. Trije kralji**, ob 6. sv. maša z enim blagoslovom, ob 10. slovesna peta sv. maša z dvema blagoslovoma, pop. ob 2:30 slovesne pete litanije M. B.

Darovanje za župno cerkev je ta dan pri vseh opraviilih dopoldan in popoldan.

9. **Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije**, ob 9. slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo in običajnimi molitvami za kraljico.

11. **I. ned. po Razglašenju Gospodovem**, praznik sv. Družine. Pop. v rožniverski cerkvi **shod za žensko Marijino družbo, obenem pa velikonočni pouk za vse žene, ki naj se kolikor mogoče vse udeleže tega shoda.**

18. **II. ned. po razglašenju Gospodovem**, služba božja po navadi, pop. ura molitve za dekleta.

20. **Sv. Fabijan in Sebastijan, ob 7. soseskina sv. maša v Čirčičah, ob 8. na Pungratu**, 8. sv. maša v župni cerkvi ta dan odpade.

25. **III. ned. po razglašenju Gospodovem**, služba božja po navadi, pop. **velikonočni pouk za dekleta iz mesta in vasi. Zjutraj skupno sv. obhajilo za dekl. Marijino družbo.**

Poročeni pari.

Nadaljevanje.

Škerbec Anton, posestnik, Gornje Jezero in **Pangerc Pepca**, posestnika hči, Kranj št. 17, poroč. 2. julija.

Golič Albin, žandarmerij. narednik, Nova Oselica in **Vida Klun**, prodajalka, Kranj 77, por. 13. jul. v Škofji Loki.

Kosmač Janez, delavec, Tržič 247 in **Marija Gradšar**, Duplje 33, poročena 6. julija.

Dolinšek Vincenc, delavec, Huje 2 in **Marija Črešnovar**, delavka, Huje 26, poročena 7. julija.

Žan Jožef, čevljar, Klanec 25 in **Jalen Marija**, hči posestnika, Rupa 8, poročena 20. julija v Ljubljani.

Zadražnik Franc, čevljar in posestnik, Kranj, Kokr. predm. 11 in **Šilar Neža**, šivilja, Kranj, Kokr. pr. 7, por. v Ljubljani 9. avg.

Kalan dr. Janko, okr. zdravnik, Grosuplje in **Kušlan Dragica**, trgovca hči, Kranj 5, poročena 27. julija.

Štivec Janez, čevljarški pomočnik, Klanec 26 in **Žun Marija**, delavka, Klanec 43, poročena 23. julija.

Hočevar Franc, krojaški pom., Kranj, Savsko p. 57 in **Živic Neža**, delavka, Kranj, Kokr. p. 115, por. 9. avg. na Brezjah.

Frank Ferdinand, čevljar, Klanec 8 in **Kremžar Pavla**, prodajalka, Klanec 8, poročena 15. avg.

Ciperle Lovrenc, zidar in pos., Premskovo in **Pajer Pavla**, delavka, Šenčur 166, por. 17. avg.

Matko Jakob, čevljarški pom., Kranj 38 in **Bernard Marija**, šivilja, Kranj, Savsko pr. 32, por. 24. avg.

Medved Franc, služabnik, Kranj 128 in **Pancar Lucija**, služkinja, Kranj, Kokr. predm. 5, por. 24. avg.

Cerar Franjo, privatni uradnik, Škofja Loka in **Colnar Marta**, hči odvet. solicatorja, Kranj 177, por. 30. avg.

Vehovec Franc, hlapec, Zg. Bitinj in **Maček Ana**, kuharica, Kranj 6, poročena 31. avg.

Ribnikar Franc, čevljar, Kranj, Kokr. predm. 106 in **Kunstelj Ana**, blagajničarka, Čirčiče 43, poročena 7. sept. na Brezjah.

Pištič Franjo, sofer, Ljubljana, Tržaška c. 4 in **Pavli Pavla**, delavka, Čirčiče 48, poročena 21. sept.

Brodar Anton, delavec, Klanec 23 in **Judnič Ana**, delavka, Klanec 15, poročena 21. sept.

Stegovec Danijel, trgovski pom., Kranj 51 in **Colja Marija**, Kranj 2, poročena 28. septembra.

Pečnik Anton, žagar, Ljubljana, Linhartova ul. 25 in **Rupnik Ivana**, Kranj, Sav. predm. 34, por. 28. sept.

Hribar Valentin, delavec, Kranj, Kokr. predm. 58 in **Škoberne Amalija**, delavka, Premskovo 73, por. 5. okt.

Kokalj Viktor, banovinski uradnik, Kranj 17 in **Jerzeršek Marija**, mešarja hči, Kranj 11, poročena 5. oktobra.

Mohar Franc, sin kočarja, Šenčur 53 in **Knific Marija**, hči kočarja, Prebačevo 36, poročena 5. okt.

Balantič Franc, kovač, Glinje-Cerklje in **Brolih Marija**, hišarica, Šenčur 48, por. 12. okt.

Zavri Mihael, sin mizarja, Velesovo 25 in **Umnik Franciška**, Šenčur 9, poročena 12. oktobra.

Štefe Jožef, delavec, Kranj, Savsko predmestje 39 in **Žagar Ivana**, delavka, Šenčur 151, poročena 19. oktobra.

Vodenik Simon, šolski upravitelj v. p., Maribor in **Puc Franciška**, šolska upraviteljica, Kranj, Savsko predmestje 6, poročena 18. oktobra v Ljubljani.

Benedičič Alojzij, delavec, Šenčur 187 in **Franko Hilda**, hči delavca Šenčur, poročena 26. oktobra.

Prosen Alojzij, čevljarški mojster, Šenčur 100 in **Pipan Marija**, hči kočarja, Šenčur 141, por. 9. nov.

Hočevar Valentin, delavec, Klanec 2 in **Borec Ivana**, delavka, Klanec št. 28., poročena 15. nov.

Kristanc Janez, tesar, Voklo 68 in **Benda Marija**, Voglje 6, poročena 16. nov.

Svetelj Pavel, delavec, Šenčur 129 in **Pipan Angela**, Šenčur 19, por. 23. nov.

Sirk Rok, delavec, Kranj, Savsko predm. 47 in **Smole Ana**, delavka, Kranj, Savsko predm. 34, por. 23. nov.

Arnež Franc, mizar, Tržič 258 in **Lapuh Angela**, pletilja, Kranj 110, poročena 22. nov.

Lieber Franc, mesarski mojster, Kranj 54 in **Medja Franciška**, Kranj 174, poročena 23. nov. na Brezjah.

Sajovic Franc, posestnik, Gorenje 21 in **Volčič Franciška**, pos. hči, Gorenje 3, por. na Brezjah 23. nov.

Osredkar Ivan, trgovec, Kranj 112 in **Pikuš Marta**, zasebnica, Kranj 124, por. na Brezjah 23. nov.

Kastelic Leon, avtoizvošček, Kranj, Savsko predm. 32 in **Hojkar Angela**, prodajalka, Kranj, Savsko predm. 25, poročena 16. nov. na Brezjah.

Čop Valentin, strojnik, Kranj, Kokr. predm. 63 in **Smolej Katarina**, predelavka, Kranj 159, por. 16. nov. na Breznici.

Kožuh Franc, tovarn. praktikant, Kranj 98 in **Rozman Ivana**, posestnika hči, Kranj 7, por. v Ljubljani 1. nov.

Drolc Leopold, delavec, Kranj in **Tancek Marija**, delavka, Kranj, Savsko predm. 47, poročena 30. nov.

Sirc Ludvig, trgovec in posestnik, Kranj, Kokriško predm. 37 in **Hauptman Pavla**, trgovska sotrudnica, Kranj Kokr. predm. 58, poročena v Ljubljani 7. dec.

Lešnik Ferdinand, sofer, Dravlje pri Ljubljani in **Vidmar Marija**, delavka, Premskovo 86, poročena 7. dec.

Razno.

Praznik Brezmadežne 8. dec. je naša mladina letos nad vse lepo praznovala. Za nedeljo 7. dec. in na praznik 8. dec. je pomagal spovedovati p. Odilo iz Škofje Loke, ki je imel v nedeljo pop. sprejem v III. red in na praznik sprejem v deklško Marijino družbo. Na praznik je imela mladina skupno sv. obhajilo, vseh obhajil je bilo ta dan nad en tisoč, samo pred prvo sv. mašo in po tej jih je bilo ca 650. Popoldan po litanijah so priredile naše mladinske organizacije dobro uspelo akademijo. Prav lepo so izvršili svojo skupno deklamacijo na čast Brezmadežni dijak — kongreganisti; dekleta so z lepimi ritmičnimi gibi na odru spremljale pesem na čast M. B. Kot zaključek pa se je igrala igra Anima. Ta igra je nudila krasen umetniški užitek, vsebovala je pa tudi lepo pridigo o izgubljenem sinu, ki ga reši požrtvovalna ljubezen sestre. Takih iger bi bilo treba še več na naš oder, ki ne sme služiti samo zabavi in tudi ne samo „umetniškemu užitku“, ampak tudi in morda predvsem resnici in morali ter vzgoji za lepe krščanske ideale! Igralci so prav dobro rešili svoje vlogel!

Vincencijeva družba v Kranju je priredila za reževe zbirko v denarju in blagu. Denarja so nabrale damečlanice Vincencijeve družbe — Din 4.834,50; manufakturnega blaga za Din 2.163,75; pletenin za Din 1.394,—; špecijskega blaga za Din 966,50, čevljev za Din 3000,—; skupno v vrednosti za Din 12.358,75. To se je razdelilo med 13 revnih družin in 32 posameznikov. Vsem darovalcem prav iskrena hvala!

Marijanišče. V soboto, dne 20. dec. je priredil marijaniški otroški vrtec v Ljudskem domu za mladino božičnico in v nedeljo pop. dne 21. dec. za starše in goste. V nedeljo je božičnica privabila toliko posetnikov, da je bila dvorana Ljudskega doma premajhna. Otroci in starši so bili z lepo božičnico nad vse zadovoljni, malčki so se res postavili na odru!

Lep napredek. Naša gimnazija letos nima nikakega dijaškega plesa oziroma plesne šole. Vsekakor je to razveseljivo dejstvo, ki ga je treba podčrtati kot velik napredek. Na drugi strani nam je kranjsko dijaštvo nudilo s prireditvijo drame R. U. R. lep umetniški užitek, za katerega smo mu vsi hvaležni. Zadnja leta so se po vseh mestih slišale pritožbe, da sedanja srednješolska mladina nima smisla za umetnost, ampak kvečjem za kak šport in pa za ples, kranjsko dijaštvo pa je letos pokazalo, da mu je več umetniško stremljenje, kakor pa prazni ples, po katerem je že toliko dijakov odneslo le predpustni glavobol. — Bil bi le želeli, da bi tudi druga mladina sledila lepemu zgledu naše gimnazije . . . !

Ženinom in nevestam. Prosim, da pridete radi porok le ob torkih ob 5. uri pop., druge dni in ob drugem času se v zakonskih zadevah nič ne opravi v župni pisarni. Morda se komu čudno zdi, da se za ženine držim le enega dne in te ure. V pojasnilo naj omenim, da delo v župnijskih pisarnah silno narašča. Če bi ne bilo določenega dne in ure, bi moral vsakega ženina in nevesto imeti posebe pri pouku, to bi vzelo pa preveč časa. Če pomislimo, da je bilo v letu 1930 nad sto oklicev in da daje vsaka poroka poleg pouka še polno posla radi raznih dokumentov, pojasnil, prošenj, potem si morete misliti, da ni mogoče vsakega zaročenca posebe imeti pri pouku. Pouk ženinom in nevestam je pa ukazano od cerkve in bi imel župnik greh, če bi ga ne imel . . . Prosim pa tudi, da porok ne odlagate ravno na zadnje dni pred božičem in veliko nočjo. Takrat imamo duhovniki čez glavo dela, posebno moramo skrbeti, da smo ljudem na razpolago v spovednici. Zadnji teden pred božičem in veliko nočjo se ne bodo več sprejemali ženini in neveste na zapisnik. Če se prej po več let že poznata, potem si že lahko tako uredita, da ne bo treba zadnji trenutek v vsej naglici morda na veliko soboto pred procesijo delati nadleže v župni pisarni radi poroke. Glede listin, ki so potrebne za poroko, naj omenim tole: kdor

je rojen in stanuje v domači župniji, ne rabi nikakih listin; kdor pa ni rojen v župniji, kjer stanuje, mora prinesiti iz župnije, kjer je rojen, krstni in samski list. Mladoletni morajo imeti od očeta dovoljenje za poroko in mora oče priti z dvema pričama pred oklici v župno pisarno, kjer se sestavi tozadevni zapisnik. Nedoletni, ki nimajo očeta, morajo prinesiti od sodišča dovoljenje za poroko, k sodišču pa mora iti z zaročencem njegov varuh. Nezakonskim mladoletnim daje tako dovoljenje ono sodišče, v katerega okoliš spada kraj njih rojstva.

Obhajilna patena, o kateri smo pisali pred enim letom v Kranjskem zvonu, se je pričela uporabljati v naši župni cerkvi v pričetku decembra 1930. Kakor kaže sedaj izkušnja, je bila res zelo potrebna.

Velikonočni pouk se prične že v januarju. To je edini splošni stanovski pouk, zelo važen, silno potreben, naj ga nihče ne opusti!

Oznanila sv. maš se bodo od sedaj naprej tako vršila, da bo vsak gospod oznanil le svoje maše, le osmine in obletnice s peto sv. mašo se bodo oznanile pri vseh treh službah božjih. Z oznanili in oklici se namreč posebno pri prvi sv. maši porabi toliko časa, da ga prav malo ostane za pridigo.

Čirčiče. Glavni altar je pred božičem prenovil kipar Grošelj. Altar je bil že ves črviv in je razpadal, pa ga je podobar napojil z neko snovjo, da je sedaj bolj trden kot nov. Ves altar je tudi osnažil, manjkajoče dele dopolnil, večino prezlatil in nekaj prebarval, tako da je sedaj altar tak, kakršen je bil takrat, ko je bil nov. Vse delo je stalo Din 7000.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila za januar:

1. jan. **Novo leto.** — Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. pete litanije M. B.
2. jan. **Prvi petek v mesecu**, sv. maša z blagoslovom.
4. jan. **Najsvetejše Ime Jezusovo.** Božja služba po navadi, ob 9. z blagosl. Popoldan ob 2. ura molitve.
6. jan. **Razglašenje Gospodovo.** Božja služba obakrat z blagoslovom, ob 9. po pridigi darovanje za g. kaplana, popoldan shod Mar. družbe. Vesoljna odveza.
11. jan. **Praznik sv. Družine.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan pridiga za bratovščino sv. Družine in litanije M. B.
17. jan. **Sv. Anton puščavnik.** Ob 8. v Stražišču soseskina maša.
18. jan. **II. nedelja po Razglašenju.**
25. jan. **III. nedelja po Razglašenju.** Obakrat B. služba po navadi.

Kronika.

Poročeni:

Dne 29. nov. **Miroslav Jos. Pintar**, posestnik iz Osijeka in **Mariana Soklič**, hči postajenačelnika iz Gor. Save.

Dne 14. dec. **Bečan Janez**, dimnikar iz Preske in **Angela Beton** iz Stražišča.

Umrlji.

26. nov. **Josip Knific**, posestnik in trgovec z žimo, star 65 let, iz Stražišča št. 91.

5. dec. **Cecilija Bernard**, delavke hči iz Stražišča 114, stara 14 dni.

9. dec. **Antonija Dolenc**, posestnika žena iz Zg. Bitnja št. 17, stara 72 let.

21. dec. **Lucija Porenta**, vdova, užitkarica iz Brega št. 1, stara 70 let.

22. dec. **Ana Role roj. Tepina**, občinska uboga, iz Stražišča, stara 74 let.

Duh. svetnik Pokorn Fran:

Kranjski dušni pastirji.

13. Mgr. Leopold Apfaltrer¹, župnik v Kranju zanesljivo v l. (1393. do 1402.) Papež Bonifacij IX. ga je dne 18. jul. l. 1393. imenoval kaplanom rimske stoliice. Moral je biti veljavna in zaslužna oseba, ker ga je papež vzprejel v svojo milost, mu naklonil pravico, da sme deliti sv. odpustke, da se sme posluževati ra. nih svoboščin, izjem, milosti in drugih. Imel je vedno prost vstop na papežev dvor in k mizi. To pismo mu je papež poslal iz Perugije 4. leto svoje vlade (1389.—1404.)

Dne 2. okt. 1398.²) mu je Peter z Brega prodal in vsem njegovim naslednikom za zorno mašo v Kranju dve zemljišči v Predosljih za 90 mark šilingov. Vsako zemljišče je plačevalo prodajalcu kot fevdno davščino 4 mernike pšenice, 4 mernike rži, 8 mernikov ovs, 70 benečanskih šilingov, enkrat pa je moralo tovoriti in dajati vsakovrstna živila. Prodajalec je potrdil, da je pošteno prejel vso svoto.

Dne 12. marca 1399.³) je napravil v župnišču v Kranju raverz ali pogodbeno zavezo v navzočnosti ključarjev, in z dovoljenjem oglejsk. očaka Antona de Gayeta v imenu župne cerkve s sodnikom Frizom Navnhofer, svetovalci in srenjo kranjskega mesta tako-le: Leopold Apfaltrer in njegovi nasledniki bodo nastavljali poleg dotodanjih duhovnikov odslej vedno še po enega duhovnika pri župni cerkvi, ki naj bere vsak dan pri Marijinem altarju v župni cerkvi zornico. Za vzdrževanje novega duhovnika so darovali kranjski meščani župniku in vsem njegovim naslednikom 10 zemljišč; od teh je ležalo troje v Malotipiczu (Maloczipicz, dvoje v Žiganji vasi, eno na Kokrici, troje v Predosljih in eno v Bobovku. Od teh zemljišč morajo dobivati župnik in njegovi nasledniki letno 12 mark solidov benečansk. denarja.

Župnik obeta za svoje naslednike, da bo vzdrževal duhovnika in da se bo vedno darovala zorna maša. Ako bi se kateri dan brez pravega vzroka ali iz malomarnosti opustila sv. maša, jo nadomesti župnik ali drug pripraven duhovnik takoj naslednji dan. To listino je v potrdilo podpečatil župnik sam, pa Jakob, župnik iz Radovljice in kamniški župnik Oton Stoppel. Priča pa sta poleg drugih bila tudi nakelski župnik Perchtold Steiner in Reinprecht Sussemhaimer, župnik iz Smartina poleg Kranja.

Oglejski oča Anton I. Kajetan (de Gayeta) pa je dne 6. aprila 1399.⁴) naznanil kranjskemu župniku Leopoldu, da odobruje njegovo pogodbo s kranjskimi meščani, po kateri bo nastavljal posebnega duhovnika, ki bo bral zornico.

Istega leta je oskrbel župnik Materi božji v župni cerkvi kranjski nov altar. Frater Gilbertus, škof v Asolu in generalni vikar oglejsk. očaka Antona, je pa dne 5. jun. 1399. podelil vsem vernikom, ki so vsak dan pri zorni maši, darovani na tedaj na novo postavljenem altarju M. B., po prejemu sv. zakramentov 40 dni odpustka.

Celjski grof Herman, ki je bil takrat „gewaltig in Krainburg“, je s pismom izdanim v Celju⁵), dne 29. jun. 1400 potrdil napominjano zorno mašo, katero so ustanovili meščani v Kranju.

Ko je bila vsa zadeva glede zorne maše v kranjski župni cerkvi legitimno zagotovljena, so pa dvanajsteri mestni svetovalci in srenja kranjskega mesta dne 17. avgusta (v sredo po vel. Šmarnu 1401.⁶) izročili kranjskemu župniku

Leopoldu Apfaltrernu 10 zemljišč, kakor zgoraj omenjeno, za vzdrževanje posebnega duhovnika, ki bo bral vsak dan zornico pri Marijinem altarju v kranjski župni cerkvi.

Župnik Leopold Apfaltrer ni bil prazne glave; bil je magister modroslovja, zato pa tudi upljivna oseba in kakor se iz pisem spozna, v Kranju med ljudstvom priljubljen mož.

Rodovina Apfaltrernov, ki je bila l. 1671. v baronski stan povišana, je že stara iz 12. stoletja na prejšnjem Kranjskem znana rodovina. Posedovala je različne gradove in gradiče v deželi več ali manj časa. Iz katere betve pa je ravno kranjski župnik Leopold, ne moremo dognati. Domneva se, da je prvotna rodna hiša grad „Iablanica“.

14. Mgr. Koloman Ilbani pl. Mansverdski (Cholomannus de Mannsverde), plebanus in Chrainburga, znan v l. 1410.—32. Bil je obenem kanonik v Strassburgu na Koroškem, naposled pa prošt tamošnjega kapitlja, na gori sv. Virgilija v Brežah. Bil je znamenit, delaven, pa učen mož, pravi mecen. Takrat še ni bilo tiskarn, pa je na svoje stroške vzdrževal posebnega prepisovatelja: Jakoba Kocbeka (Chatzpeck), umetnika v svoji stroki, ki je po njegovem naročilu dovršil troje okrašenih rokopisov na pergamen, namreč: Moralia papeža Gregorija Velikega, ki razlagajo Joba, veliko mašno knjigo (misa) za Marijin oltar in pa sveto pismo. Z upravičenim ponosom je župnik Koloman na svečnico l. 1412.¹ vpričo Jakoba s Perovega, kranjskega mestnega sodnika in vseh mestnih svetovalcev položil dragoceni dar na šmarni oltar v kranjski župni cerkvi. Posebna pergam. listina v kranjskem mestnem arhivu² ohranja spomin na ta slovesni dogodek. Mestni sodnik, svetovalci in vsa srenja obetajo župniku, da bodo skrbeli, da ostanejo imenovane knjige vedno pri župni cerkvi. To dragoceno delo se hrani še danes v župnem arhivu kot znamenit petstoleten spomenik.

V četrtek po 2. nedelji v postu (3/3.) l. 1412.³ je kupil za 28 in pol marke mlin pri Cerkljah od Jakoba Strmol in njegove žene Tindl.

L. 1415.⁴ je po odstopu Andreja beneficiata, kaplanija, bolnišnice sv. Lenarta v Kranju bila izpraznjena in župnik Koloman je dne 28. avg. potrdil za to službo Jurija Marchburgerja, ki ga je priporočil Wiljem Naimhofer iz Radovljice.

Za njegovega župnikovanja je nadvojvoda Ernest Žel. v soboto po sv. Filipu in Jakobu dne 2. maja l. 1422.⁵ zapovedal po svojem deželnem glavarju Kranjske, stricu svojem grofu Henriku Goriškem, naj skrbi, da bodo kranjski meščani zidali kamenene hiše. Leto pozneje pa je isti nadvojvoda naklonil kranjskim meščanom, dne 15. febr. pravico, da si smejo sami voliti svojega mestnega sodnika.

Župnik Koloman je zgradil novo župnišče na prostoru, ki se imenuje dvorna marka (Hofmarck), ne da bi bil mestni občini kaj naznanil. Vsled tega je nastal spor med njim in občino. Kancijan Pečenko (Petsenko), sodnik v Kranju, Florijan Klemen Kayerein (Kovorec), Jeronim Paumburger, Erhart Hafner, Matej Poyebnitz, Matija Srakh, Gregor Saloker, Jurij Wabitsch, Jakob Strukel, Jurij Krustanetz, Hanžc Chladnik, Jurij Masel, teh 12 priseženecv, potem 24 in vsa srenja mesta Kranja so se pritožili pri Konradu, grajskem grofu v Lienzu in Luegu, sedaj oskrbniku na Kranjskem, in kranjsk. vicedomu Kristanu pl. Arnfels, Filipu, kamniškemu župniku, Pavlu Glowitzer, Juriju Beslacher, tedaj sodniku v Ljubljani, Petru Krisnitz, Lukanu peku, Mateju zlatarju, Martinu Saver, meščanu v Ljubljani.

¹) Letopis M. Sl. 1870. str. (97—98.) Lavtižar: Zgod. Kranja, str. (13—14.) Izv. muz. dr. III. str. 240.

²) Komotar v „gimn. Jahresberichtu“ za l. 1912—13. str. 12. št. 10, iz kranj. mestn. arhiva.

³) Ravnotam št. 11.

⁴) Ravnotam št. 12. in 13.

⁵) Letop. M. Sl. 1870. str. 97.

⁶) Ravnotam in Komotar; Jahresbericht gimn. v Kranju l. 1912—13. str. 17. št. 14. — Horm. arhiv 1827. str. 572.

¹ Gruden: Cerkevne razmere med Slovenci v 15. stoletju str. 113.

² Komotar: Jahresbericht gimn. l. 1912/13. str. 49. št. 17.

³ Letopis M. Sl. 1870 str. 98.

⁴ Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain 1862. str. 51.

⁵ Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain 1847. str. 115.